

การประเมินความสามารถของเกษตรกรในการใช้สมาร์ทโฟน เพื่อรองรับการใช้งานแอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือน

Assessing Farmers' Ability to Use Smartphone to Support Household Accounting Applications

วันฤดี สุขสงวน (Wanrudee Suksanguan)

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต (Faculty of Accountancy Rangsit University)

Email: wanrudee.s@rsu.ac.th

Received March 1, 2021; **Revised** March 30, 2021; **Accepted** April 20, 2021

Abstract

This research aimed to: 1) study the current problems of household accounting: 2) survey the readiness of knowledge and abilities in using Smartphone and: 3) explore the problems and difficulties of household accounting. The sample included the region farmers from Pathum Thani, Phra Nakhon Si Ayutthaya Chachoengsao and Nakhon Pathom. The convenience sampling was used to recruit the sample from the farmers who were customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The quota sampling was employed to recruit 400 households consisting of 100 households from each province. The statistics used in the research were descriptive statistics including frequency, percentage, mean and standard deviation. Chi-Square Tests and ANOVA were applied to test the research hypothesis. The results were as follows. 1) 56.8 percent of the sample did household accounts, 51.2 percent of the sample used account books prepared by themselves. 2) 59.8 of the farmers had Smartphone. 51.3 percent of the farmers could use Line and Facebook Application. Their abilities to use mobile phone were average and they wanted to have an application to record household accounts. 3) The first three problems and difficulties in doing household accounts were lack of accounting knowledge, being unable to recognize daily spending and lack of assistance from the government. The results of hypothesis testing showed that: 1) age was associated with an ability to use a mobile phone at the significance level of 0.049 and: 2) education background related to the problems in doing household accounts, lack of continuous training and the inconsistent training were at the significance levels of 0.046 and 0.010, respectively.

Keywords: household account; problems of household accounting; household account application

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน 2) สำนวจความพร้อมด้านความรู้ความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟน และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรภาคกลาง ในจังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา และนครปฐม ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวกจากเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา จังหวัดละ 100 ครัวเรือน รวม 400 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้ไคสแคว์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยใช้สมุดบัญชีที่จัดทำขึ้นเองร้อยละ 51.5 2) เกษตรกรร้อยละ 59.8 มีอุปกรณ์สมาร์ทโฟน มีความสามารถในการใช้แอปพลิเคชันไลน์ และเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 51.3 มีความสามารถในการโทรศัพท์มือถืออยู่ในระดับปานกลาง และต้องการให้มีแอปพลิเคชันในการบันทึกบัญชีครัวเรือน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3 อันดับแรกที่เป็นปัญหามากที่สุด ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาได้ และขาดความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.049 และ 2) ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เรื่องการไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง และการจัดอบรมไม่สม่ำเสมอ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.046 และ 0.010 ตามลำดับ

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน; ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน; แอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือน

บทนำ

ปัญหานี้สืบเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะหนี้สินครัวเรือน มีการขยายตัวสูงขึ้นสวนทางกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หยุดชะงักลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 โดยสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนไตรมาส 2/2563 เพิ่มขึ้นไปที่ร้อยละ 83.8 ต่อจีดีพี ซึ่งนับว่าสูงสุดในรอบ 18 ปี และสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสที่ 1/2563 ซึ่งอยู่ที่ระดับร้อยละ 80.1 ต่อจีดีพี (Kasikorn Research Center, 2020) นอกจากนี้ ข้อมูลจากสำนักจัดการหนี้สินเกษตรกร กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ปี 2561 พบว่ามีเกษตรกรรายากจนที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกองทุนฟื้นฟูฯ กว่า 6 ล้านคน มีรายได้เฉลี่ย 56,000 บาทต่อปี ในขณะที่รายจ่ายเฉลี่ยสูงกว่าเท่าตัว คือ 130,000 บาทต่อปี และเกษตรกรเหล่านี้มีหนี้สินสะสมมากกว่า 84,000 บาท โดยหนี้สินกว่าร้อยละ 50 นำมาใช้เพื่อการเกษตร (Areewan Kusantieda, 2019) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสถิติสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 พบว่า โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของเกษตรกร รายได้จากการเกษตรเมื่อหักรายจ่ายทางการเกษตร ซึ่งเฉลี่ยกว่าร้อยละ 60 ของรายรับเท่ากับเกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเกษตรเหลือเพียงไม่ถึงร้อยละ 40 (เฉลี่ยประมาณ 58,975 บาทต่อครัวเรือนในปี

2559) ซึ่งจะเห็นว่ารายได้จากภาคเกษตรกรรมไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายทั่วไปของครัวเรือน (Chayane Chawanote, 2019)

ปัญหานี้สินของเกษตรกรที่มีแนวโน้มสูงขึ้น สาเหตุปัญหาที่ชัดเจนสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ รายได้อยู่ในระดับต่ำและไม่แน่นอนและขาดการบริหารจัดการการเงิน และรายจ่ายอย่างมีระบบและเหมาะสม ซึ่งปัญหาในข้อหลังนี้สามารถแก้ได้ด้วยการบันทึกบัญชีครัวเรือน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญ ทำให้ไม่ทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายที่เกินตัว เนื่องมาจากขาดความระมัดระวังในการบริการรายได้ให้สมดุลกับรายจ่ายและการชำระหนี้สิน รวมทั้งไม่มีเงินเก็บออมสำหรับการใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน (Pimrak Phumchare, 2016) ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกษตรกรจึงควรนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สามารถนำมาไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และบริหารจัดการเงินได้เป็นอย่างดี โดยใช้หลักการจัดทำบัญชีมาเป็นสิ่งสนับสนุน (Nipon Henchokchaichana, 2016) คือ “บัญชีครัวเรือน ศาสตร์พระราชา สู่ความยั่งยืนทางการเงินอย่างพอเพียง” ความเป็นมา “ทำบัญชีให้เห็นว่าสมดุลไม่ขาดทุน ถ้าทุกคนสามารถที่จะทำให้พอดีไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่ ข้อสำคัญเป็นอย่างนี้ ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่พอเพียงในการบริโภค แต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่ บางคนก็อาจจะรวยได้ทีเดียว” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพัฒนาการห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 (Stock Exchange of Thailand, 2010)

หลังจากที่พระราชดำรัสเผยแพร่ออกไปทำให้มีการศึกษาวิจัยและประชาสัมพันธ์ให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนกันอย่างกว้างขวาง ทำให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า “บัญชีครัวเรือน” อย่างแพร่หลาย แต่ถ้าเปรียบเทียบในระดับประเทศแล้วยังจัดว่าประชาชนจำนวนน้อยที่เข้าใจความหมายของบัญชีครัวเรือนอย่างถ่องแท้ เนื่องมาจาก 1) ยังมีความสับสนและเข้าใจไม่ถูกต้อง คือเข้าใจว่าบัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่จัดทำไว้สำหรับเกษตรกรโดยเฉพาะ และมีบทบาทสำคัญเฉพาะหัวหน้าครอบครัว หรือคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ทำบัญชีเท่านั้น ผู้ไม่มีหน้าที่จึงไม่สนใจที่จะเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือหรือพึ่งพาตนเอง 2) ขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการบัญชีเกี่ยวกับการจัดทำแบบฟอร์มและวิธีการบันทึกบัญชี 3) ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรและประชาชนน้อยไป 4) ประชาชนและกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นต้องทำ แค่เพียงใช้หลักในการประหยัดในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เพียงพอ (Mayuree Gimnguansong, 2008) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพราะการทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้ผู้บันทึกเกิดคุณสมบัติ 3 ข้อ คือ 1) ความพอประมาณในการใช้จ่าย 2) มีเหตุผลในการใช้จ่าย และ 3) ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางการเงิน (Pattara Ruangsinpinya, 2012) แต่อย่างไรก็ตามการจัดทำบัญชีครัวเรือนดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน เช่น Kitiyapat Lomchimplee (2014); Thunchanok Nilmanee et al. (2015) และ Punnuh Chaipinchana (2014) พบปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสรุปได้ ดังนี้ 1) ไม่มีเวลาดำเนินการ 2) ขาดการบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 3) ไม่แยกบัญชีครัวเรือนออกจากบัญชีธุรกิจครัวเรือน 4) ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการ 5) เห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก และเสียเวลา 6) มีปัญหาในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ 7) ขาดความรู้ ความเข้าใจ 8) จำรายการไม่ได้ 9) ไม่ชอบทำ 10) ขาดประสบการณ์ในการจัดทำ 11) มีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก 12) ขาดบุคคลให้คำแนะนำ 13) มีปัญหาด้านสายตา และ 14) ขาดกำลังใจ และแรงจูงใจ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงความสามารถในการใช้สมาร์โฟนของเกษตรกร เพื่อใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสำหรับการบันทึกบัญชีครัวเรือน โดยได้ร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทำการรวมกลุ่มเกษตรกรแต่ละจังหวัด เพื่อเผยแพร่การจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยการใช้แอปพลิเคชันที่อยู่ในระหว่างการพัฒนา ซึ่งในลำดับแรกได้ทำการประเมินความสามารถของเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อรองรับการบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยแอปพลิเคชันที่ใช้เสี่ยงในการส่งการ ที่ผู้วิจัยจะพัฒนาให้สมบูรณ์ในลำดับต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความสามารถและเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยแอปพลิเคชันที่ใช้เสี่ยงในขั้นตอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน
2. สำรวจความพร้อมด้านความรู้ความสามารถในการใช้สมาร์โฟน
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย “เรื่องปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน และความพร้อมของเกษตรกรภาคกลางในการจัดทำบัญชีด้วยแอปพลิเคชัน” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และดูความพร้อมของเกษตรกรที่จะบันทึกบัญชีโดยใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรภาคกลางที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี จะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา และนครปฐม เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้เสี่ยงในการส่งการ จึงเลือกจังหวัดที่มีเสี่ยงเสี่ยงของภาคกลางที่ชัดเจน จำนวนจังหวัดละ 100 ครัวเรือน รวม 400 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ของแต่ละจังหวัดเป็นดังนี้

จังหวัดอยุธยา	วันที่ 9 ตุลาคม 2563
จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันที่ 11 ตุลาคม 2563
จังหวัดนครปฐม	วันที่ 17 ตุลาคม 2563
จังหวัดปทุมธานี	วันที่ 19 ตุลาคม 2563

สถานที่เก็บข้อมูล ณ ที่ทำการสาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ทบทวนวรรณกรรม

ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากการทบทวนงานวิจัยในอดีตพบปัญหา ละอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้ ไม่มีความสม่ำเสมอ และขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ชุมชนไม่มีความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง ไม่แยกบัญชีครัวเรือนออกจากบัญชีธุรกิจ ไม่มีการประมวลผลข้อมูลจากการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน จึงทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อวางแผนการเงินในครัวเรือน และสมุดบัญชีมีความยากในการจดบันทึก (Punnuch Chaipinchana, 2014) ไม่มีเวลาในการจดบันทึก ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ของ ธ.ก.ส ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และความสำคัญของบัญชีครัวเรือน หลงลืมข้อมูลที่จะจดบันทึก เป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาด้านสายตา อ่านเขียนไม่คล่อง ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและสอบถามและมีความยุ่งยากในการจดบันทึก (Sathit Manokarn, 2017) การบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยาก ซ้ำซาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและรู้สึกเสียเวลา มีปัญหาในการอ่านเขียน ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชี ไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำบัญชี และไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานอื่น ๆ มาก (Parichart Maneemai et al., 2018) กลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ประสบปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ ขาดประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม ขาดการช่วยเหลือแนะนำ มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ และเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามการบันทึกบัญชีครัวเรือน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างอยากให้เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และอยากให้มีการจัดฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง และติดตามอย่างใกล้ชิด รวมทั้งรับฟังปัญหาต่าง ๆ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร (Thunchanok Nilmanee et al., 2015)

การจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยแอปพลิเคชัน

จากการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือน พบว่ามีเกณฑ์การประเมินในระดับมากที่สุดในทุกข้อต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความเหมาะสมในการใช้ขนาด รูปแบบ และสีของตัวอักษร 2) ความเหมาะสมในการใช้ขนาด รูปแบบ และสีของสัญลักษณ์ 3) ความเหมาะสมในการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ 4) ความเหมาะสมในการออกแบบหน้าจอการใช้งาน 5) การคำนวณข้อมูลมีความถูกต้อง ครบคลุมและชัดเจน 6) ความสะดวกในการใช้แอปพลิเคชันสำหรับการบันทึกบัญชี 7) การแสดงผล การเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ 8) มีความสวยงามของแอปพลิเคชันสำหรับการบันทึกบัญชี 9) แอปพลิเคชันการบันทึกบัญชีมีประโยชน์ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน 10) ความพึงพอใจโดยรวมของการใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับการบันทึกบัญชี (Utumporn Sriyom and Pornsin Buangam, 2018)

การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศของเกษตรกร

เกษตรกรมีความรู้ต้องการการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม เว็บไซต์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ โดยมีความต้องการด้านวิธีการใช้ คือ ต้องการใช้งานเป็น และต้องการทราบเกี่ยวกับแอปพลิเคชันใดบ้างที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกร ด้านการใช้งานเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ต้องการสอบถามความเป็นไปของเพื่อน ประสานงานกลุ่ม ส่งข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ การดูแลสุขภาพ และข่าวสารประจำวันต่าง ๆ ส่วนด้านการใช้งานในการพัฒนาอาชีพ เกษตรกรมีความต้องการเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาสินค้าเกษตร สถานการณ์การค้าขาย เทคนิคการผลิต การเก็บเกี่ยว การแปรรูปเกษตร ค้นหาอาชีพอื่น ๆ ที่เหมาะสมหาช่องทางการทำรายได้อื่น ๆ การดูแลเครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตร และการสร้างสังคมเพื่อนเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับ 1) ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีที่สูงเกินไปบางครั้งก็ไม่มีคามจำเป็น ไม่คุ้มกับการลงทุน ขณะเดียวกันขั้นตอนการใช้งานยุ่งยาก 2) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าเกษตรกรใช้งานเทคโนโลยีไม่เป็น และ 3) ในประเด็นการเข้าถึง/ปัจจัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์ ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เสียค่าบริการสูง (Sineenuch K. Sanserm, 2015)

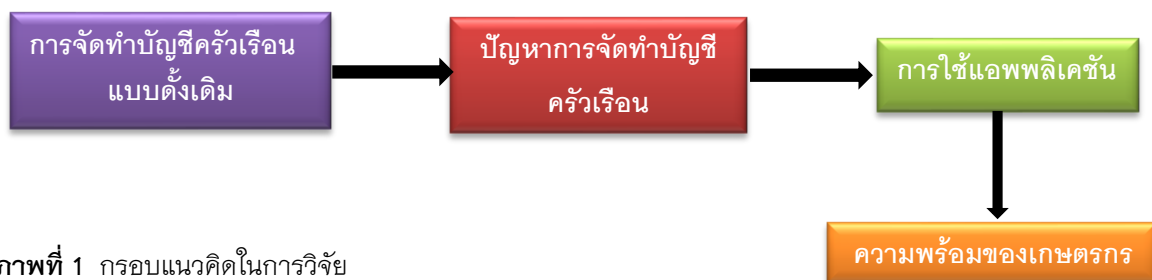
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟน

Jantarawan Srisuwan et al. (2011) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้งานไอคอนบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือ พบว่า อายุ ละรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีอิทธิพลต่อโทรศัพท์มือถือ ประเภทหน้าจอแสดงผล วัตถุประสงค์ในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ ทศนคติที่มีต่อระดับความสำคัญของโทรศัพท์มือถือและรสนิยมด้านรูปทรงของตัวเครื่องโทรศัพท์มือถือ ที่แตกต่างกันมีระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้งานไอคอนบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ผู้วิจัยได้ตัวแปรที่เป็นปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้ 1. ไม่สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ 2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี 3. เสียเวลาในการจัดทำ 4. มีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก 5. ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 6. การบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยาก 7. สมุดบัญชีมีความซับซ้อนเกินไป 8. ขาดประสบการณ์ 9. ไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง 10. ไม่มีพื้นฐานและความเข้าใจ 11. ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการ 12. ไม่สามารถจดจำรายการที่ใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาได้ 13. ขาดความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 14. เจ้าหน้าที่ไม่ได้ติดตามดูแลหลังการอบรม 15. ขาดแรงจูงใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือน และ 16. จัดอบรมไม่สม่ำเสมอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2562 (National Statistical Office, n.p.) แต่ละจังหวัดที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างมีประชากร ดังนี้

- จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 28,930 ครัวเรือน
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 44,242 ครัวเรือน
- จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 53,035 ครัวเรือน
- จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 51,821 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจังหวัดที่มีชื่อเสียงในการปลูกข้าวที่มีคุณภาพ และอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา นครปฐม และปทุมธานี เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงของภาคกลางชัดเจน เพราะผู้วิจัยจะพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้เสียงในการสั่งการ ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยและเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้ตารางกำหนดขนาด

ตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 ตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) แบ่งเป็น

- 1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 100 ครั้วเรือน
- 2) จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 ครั้วเรือน
- 3) จังหวัดนครปฐม จำนวน 100 ครั้วเรือน
- 4) จังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 ครั้วเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น Alpha เท่ากับ 0.9053 แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ด้านความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ส่วนที่ 3 สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนที่ 4 ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูล ภายหลังการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทบทวน สังเคราะห์ และสรุป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สมมติฐานการวิจัย

อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป ส่วนนี้ได้สอบถามถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรายได้ สรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 สมาชิกในครอบครัวที่อยู่อาศัยภายในบ้านหลังเดียวกัน 3 – 4 คน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือ สมาชิก 1 – 2 คน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 และสมาชิก 5 คนขึ้นไป จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ตามลำดับ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร 10-15 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 มากกว่า 15 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 ตามลำดับ รายได้จากการทำการเกษตรต่อปี 100,001-200,000 บาท จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมาคือ รายได้ไม่เกิน 100,000 บาท จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 รายได้ 200,001-300,000 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 รายได้ 400,001-500,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และรายได้ มากกว่า 500,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ความพร้อม ความรู้ความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ในส่วนนี้ได้สอบถามถึงความพร้อม และความสามารถของการใช้โทรศัพท์มือถือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

- 1) โทรศัพท์มือถือที่ใช้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระบบโทรศัพท์มือถือแบบสัมผัส จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาคือ แบบไม่สัมผัสหน้าจอ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 ตามลำดับ

2) แอปพลิเคชันที่ใช้ในโทรศัพท์มือถือ ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ไลน์ อย่างเดียว จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ ไม่ใช้ทั้ง 2 อย่าง จำนวน 121 คน จำนวน 30.2 การใช้ไลน์และเฟซบุ๊ก จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และใช้เฟซบุ๊กอย่างเดียว จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ตามลำดับ

3) ความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ นอกจากการโทรเข้า-ออกระดับปานกลาง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือ ระดับน้อยที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ระดับมาก จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ระดับมากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ

ความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	90	22.5
น้อย	58	14.5
ปานกลาง	133	33.2
มาก	82	20.5
มากที่สุด	37	9.3
จำนวน	400	100.0

4) ความต้องการใช้แอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีระบบการบันทึกบัญชีแบบง่ายๆ ผ่านโทรศัพท์มือถือ จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 และไม่ต้องการ 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2

5) จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ นอกจากการโทรเข้า-ออก ขึ้นอยู่กับสถานภาพด้านอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันเท่ากับ 0.049 โดยอายุ 41-45 ปี มีความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.3 รองลงมาคือ อายุ 46-50 ปี มีความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 17.1 ส่วนอายุ 56-60 ปี มีความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18 และอายุ 61 ขึ้นไป มีความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือระดับน้อยและน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 17.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ และการทดสอบสมมติฐาน

อายุ	ระดับความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ(จำนวน/ร้อยละ)					รวม	สหสัมพันธ์เพียร์สัน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
น้อยกว่า 20 ปี	0 (0.0)	5 (6.1)	1 (0.8)	1 (1.7)	3 (3.3)	10 (2.5)	P = .049*
20-25 ปี	3 (8.1)	4 (4.9)	5 (3.8)	4 (6.9)	14 (15.6)	30 (7.5)	
26-30 ปี	3 (8.1)	3 (3.7)	5 (3.8)	0 (0.0)	5 (5.6)	16 (4.0)	
31-35 ปี	6 (16.2)	11 (13.4)	14 (10.5)	5 (8.6)	6 (6.7)	42 (10.5)	

อายุ	ระดับความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ(จำนวน/ร้อยละ)					รวม	สหสัมพันธ์ เพียร์สัน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
36-40 ปี	4 (10.8)	10 (12.2)	13 (9.8)	6 (10.3)	6 (6.7)	39 (9.8)	
41-45 ปี	9 (24.3)	7 (8.5)	22 (16.5)	5 (8.6)	13 (14.4)	56 (14.0)	
46-50 ปี	4 (10.8)	14 (17.1)	18 (13.5)	5 (8.6)	6 (6.7)	47 (11.8)	
51-55 ปี	4 (10.8)	10 (12.2)	13 (9.8)	9 (15.5)	8 (8.9)	44 (11.0)	
56-60 ปี	3 (8.1)	9 (11.0)	24 (18.0)	10 (17.2)	13 (14.4)	59 (14.8)	
61 ปีขึ้นไป	1 (2.7)	9 (11.0)	18 (13.5)	13 (22.4)	16 (17.8)	57 (14.3)	
รวม	37 (100)	82 (100)	133 (100)	58 (100)	90 (100)	400 (100)	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในส่วนนี้ได้สอบถามถึงสภาพของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

- 1) หน่วยงานที่สนับสนุนให้จัดทำบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาคือ ไม่มีผู้สนับสนุน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ
- 2) ความสม่ำเสมอในการจัดทำบัญชีครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือ จัดทำ 2 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 จัดทำ 4 – 5 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และจัดทำทุกวัน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8
- 3) บุคคลผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดทำด้วยตนเอง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 คู่สมรสจัดทำจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 และบุตรจัดทำ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9
- 4) สิ่งที่ใช้ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่บันทึกด้วย สมุดบัญชีที่ออกแบบจัดทำขึ้นเอง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 สมุดบัญชีที่หน่วยงานราชการ/ธนาคารนำมาให้ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 และบันทึกโดยใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสิ่งที่ใช้บันทึกบัญชีครัวเรือน

สิ่งที่ใช้บันทึกบัญชีครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
สมุดบัญชีที่หน่วยงานราชการ/ธนาคารนำมาให้	85	37.4
สมุดบัญชีออกแบบจัดทำขึ้นเอง	117	51.5
บันทึกโดยใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ	25	11.1
รวม	227	100.0

ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากตารางที่ 4 พบว่าปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับกลาง ถึงมาก

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับปัญหา(จำนวน/ร้อยละ)							ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
1) ไม่สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ	157 (39.2)	95 (23.8)	63 (15.8)	43 (10.8)	42 (10.4)	3.70	1.357	มาก
2) ขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี	182 (45.5)	92 (23.0)	88 (22.0)	29 (7.3)	9 (2.2)	4.02	1.082	มาก
3) เสียเวลาในการจัดทำ	116 (29.0)	94 (23.4)	92 (23.0)	67 (16.8)	31 (7.8)	3.49	1.278	มาก
4) มีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก	114 (28.4)	91 (22.8)	111 (27.8)	56 (14.0)	28 (7.0)	3.52	1.234	มาก
5) ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	92 (23.0)	120 (30.0)	133 (33.3)	34 (8.5)	21 (5.2)	3.57	1.092	มาก
6) การบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยาก	98 (24.5)	82 (20.5)	79 (19.8)	70 (17.4)	71 (17.8)	3.17	1.431	ปานกลาง
7) สมุดบัญชีมีความซับซ้อนเกินไป	92 (23.0)	108 (27.0)	88 (22.0)	56 (14.0)	56 (14.0)	3.31	1.341	ปานกลาง
8) ขาดประสบการณ์	106 (26.5)	104 (26.0)	88 (22.0)	41 (10.2)	61 (15.3)	3.38	1.375	ปานกลาง
9) ไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง	95 (23.8)	99 (24.8)	91 (22.8)	49 (12.2)	66 (16.4)	3.27	1.383	ปานกลาง
10) ไม่มีพื้นฐานและความเข้าใจ	107 (26.8)	103 (25.8)	101 (25.2)	47 (11.8)	42 (10.4)	3.46	1.286	มาก
11) ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการ	153 (38.2)	105 (26.3)	104 (26.0)	28 (7.0)	10 (2.5)	3.91	1.069	มาก
12) ไม่สามารถจดจ่จรายการที่ผ่านมาได้	159 (39.8)	140 (35.0)	65 (16.2)	26 (6.5)	10 (2.5)	4.03	1.023	มาก
13) ขาดความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	168 (42.0)	131 (32.8)	64 (16.0)	26 (6.4)	11 (2.8)	4.05	1.043	มาก
14) เจ้าหน้าที่ไม่ได้ติดตามดูแลหลังการอบรม	152 (38.0)	127 (31.8)	78 (19.5)	33 (8.2)	10 (2.5)	3.94	1.063	มาก
15) ขาดแรงจูงใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือน	147 (36.8)	126 (31.4)	73 (18.2)	39 (9.8)	15 (3.8)	3.88	1.125	มาก
16) จัดอบรมไม่สม่ำเสมอ	140 (35.0)	145 (36.2)	72 (18.0)	32 (8.0)	11 (2.8)	3.93	1.046	มาก

อภิปรายผล

ระดับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือของเกษตรกรส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป เป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sineenuch K. Sanserm (2015) ได้ทำการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เกษตรกรเกือบทั้งหมดได้ใช้โทรศัพท์มือถือในการโทรออกและรับสาย และยังเน้นเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ไลน์ เฟซบุ๊ก อีกด้วย ส่วนความพร้อมในการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และมาก โดยทั้งหมดมีความพร้อมในการใช้โทรศัพท์มือถือ (เน้นโทรศัพท์) รองลงมาคือโทรศัพท์บ้าน และสมาร์โฟน (ที่เน้นเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต)

ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ มีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่มีพื้นฐานและความเข้าใจ ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการ ไม่สามารถจดจำรายการที่ผ่านมาได้ ขาดความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ไม่ได้ติดตามดูแลหลังการอบรม ขาดแรงจูงใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนจัดอบรมไม่สม่ำเสมอ จากปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรยังไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างถ่องแท้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้และแก้ไขปัญหาด้วยการออกแบบแอปพลิเคชัน โดยเน้นการใช้งานที่ง่ายและสะดวก ด้วยการใช้เสียงในการสั่งงาน ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางบัญชีก็สามารถพูดและสั่งการบันทึกรายการบัญชีได้ ทำให้การบันทึกบัญชีเป็นเรื่องง่ายทำได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีสมาร์โฟน และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปถ้าเกษตรกรได้ใช้แอปพลิเคชันบัญชีครัวเรือนที่ผู้วิจัยจะพัฒนาขึ้น

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกับความสามารถในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jantarawan Srisuwan et al. (2011) ที่พบว่า อายุ ที่แตกต่างกันมีระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้งานไอคอนบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือแตกต่างกัน และจากผลการสำรวจซึ่งพบว่าพฤติกรรมการใช้สมาร์โฟนจะเปลี่ยนไปเมื่ออายุมากขึ้น เป็นการค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการใช้งานสมาร์โฟนเป็นครั้งแรก กับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา พบว่า ผู้ใช้ที่มีอายุนั้น ใช้สมาร์โฟนน้อยกว่าคนที่มียาอายุน้อยร้อยละ 25 สำหรับในทุก ๆ 10 ปี ของช่วงอายุ ตัวอย่างเช่นผู้ที่มีอายุ 25 ปี อาจดูสมาร์โฟนวันละ 20 ครั้ง แต่ผู้ที่มีอายุ 35 อาจเหลือเพียง 15 ครั้งเป็นต้น (Brand Buffet, 2019)

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน 2) สำรวจความพร้อมด้านความรู้ความสามารถในการใช้สมาร์โฟน และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ เกษตรกรภาคกลางในจังหวัด ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา และนครปฐม ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) จังหวัดละ 100 ครัวเรือน รวม 400 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความพร้อมของการใช้โทรศัพท์มือถือในการบันทึกบัญชี สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาในการบันทึกบัญชีครัวเรือน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิง

พรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในปัจจุบัน หน่วยงานที่สนับสนุนให้ทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ร้อยละ 58.8 และ 11.8 ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29.5 ไม่มีหน่วยงานสนับสนุน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยร้อยละ 44.9 จัดทำด้วยตนเอง ส่วนที่เหลือจะจัดทำโดยคู่สมรสและบุตร ผู้ที่บันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่จะใช้สมุดบัญชีที่จัดทำขึ้นเอง ร้อยละ 51.5 ส่วนที่เหลือจะใช้สมุดที่หน่วยงานราชการ/ธนาคารนำมาให้ และใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ 2) ความพร้อม ด้านความรู้ความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.8 มีอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือระบบสัมผัสหน้าจอรองรับการใช้งานแอปพลิเคชัน มีความสามารถในการใช้ไลน์ และเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 37.3 และ 14.0 ตามลำดับ มีความสามารถในการโทรศัพท์มือถืออยู่ในระดับปานกลาง และต้องการให้มีแอปพลิเคชันในการบันทึกบัญชีครัวเรือน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีดังนี้ ไม่สามารถลงบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ มีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การบันทึกบัญชีครัวเรือนมีความยาก สมุดบัญชีมีความซับซ้อนเกินไปขาดประสิทธิภาพ ไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ไม่มีพื้นฐานและความเข้าใจ ไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการ ไม่สามารถจดจำรายการที่ใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาได้ ขาดความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ไม่ได้ติดตามดูแลหลังการอบรม ขาดแรงจูงในการบันทึกบัญชีครัวเรือน จัดอบรมไม่สม่ำเสมอ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.049

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานของรัฐ เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเข้ามาอบรมให้ความรู้ถึงประโยชน์และจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่การบริหารจัดการที่ดี และสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตาม คอยดูแลควบคุม และส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการอบรมให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน และนำแอปพลิเคชันการบันทึกบัญชีครัวเรือน มาให้ประชาชนใช้แทนการบันทึกบัญชีด้วยสมุดเพื่อให้เกิดความง่ายและสะดวกในการบันทึกบัญชี โดยต้องมีการอบรมสอนการใช้งานแอปพลิเคชันลงบัญชีครัวเรือนให้ประชาชนสามารถปฏิบัติได้จริง และจูงใจให้ประชาชนนำไปใช้อย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม

องค์ความรู้ใหม่

อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ ผลการวิจัยในข้อนี้สามารถ นำมาใช้ในการออกแบบโทรศัพท์มือถือ และแอปพลิเคชันให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้งาน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุมีความสามารถในการใช้โทรศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาในการพิมพ์ตัวอักษร เนื่องจากโทรศัพท์มือถือมีขนาดเล็ก ทำให้ประสบปัญหาด้านการมองเห็น ด้วยเหตุนี้การออกแบบแอปพลิเคชันจะคำนึงถึงอายุของผู้ใช้งานเป็นสำคัญ

คือออกแบบให้มีการพิมพ์น้อยที่สุด ส่วนใหญ่จะให้การสัมผัสเลือกรายการและใช้เสียงพูด โดยให้พิมพ์แต่เฉพาะจำนวนเงินที่เป็นตัวเลขเพราะแป้นพิมพ์มีขนาดใหญ่ และจากผลการศึกษาของ Waiwit Chanwimalueng and Weerapong Polnigongit (2018) พบว่า ปุ่มขนาด 19.05 มม. มีประสิทธิภาพดีที่สุด ความง่ายในการใช้รูปร่างวงกลมจะดีที่สุด ในผู้ใช้อายุน้อยกว่า 60 ปี ขณะที่รูปร่างสี่เหลี่ยมจะเหมาะสมที่สุด ในผู้ใช้อายุ 60 ปีขึ้นไป คุณสมบัติข้อนี้สามารถใช้สนับสนุนนักออกแบบสมาร์ทโฟน และปุ่มสัมผัสที่อยู่ในแอปพลิเคชัน

References

- Brand Buffet. (2019). *The survey shows people of different ages have different behavior of locking a phone. Older people want more automatic locking*. Retrieved February 27, 2021, from <https://www.brandbuffet.in.th/2019/06/age-influence-how-lock-smartphone-behavior/>
- Chaipinchana, P. (2014). Development of Household Accounting System Under Sufficiency Economy Philosophy with Participation of Community, Nong Pa Krung Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 2(1), 37–48.
- Chawanote, C. (2019). *The study of the behavior and financial situation of households on debt Problems, Research*. Retrieved January 9, 2021 from file:///C:/Users/bc316/Downloads/research%203.62.pdf
- Chanwimalueng, W., & Polnigongit, W. (2018). A Study of Usability of Elderly Upon Button Size and Shape on Smartphone for Creating Fuzzy Logic Model. *Journal of Srinakharinwirot University (Journal of Science and Technology)*, 10(19), 121–135.
- Gimnguansong, M. (2008). *Factors affecting household accounting of farmers who were customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Bang Nam Piao Branch, Chachoengsao*. Master of Science (Department of Cooperative Economics). Maejo University.
- Henchokchaichana, N. (2016). Sufficiency Accounting: Poverty Solution. *Journal of Accounting Professional*, 12(36), 76–84.
- Kasikorn Research Center. (2020). *Rising household debt, negative economic situation*. Retrieved January 9, 2021, from www.Kasikornresearch.com.
- Kusantiea, A. (2019). *Farmer's debt, solutions, financial principles or structural problems*. Retrieved January 9, 2021, from <https://www.landactionthai.org/2012-05-18-03-24-45/article/item/2274-2019-06-09-06-31-50.html>

- Lomchimplee, K. (2014). *Factors affecting The Accounting pople Baan Bang Pho Nuea Pathum thani, Research*. Master of Business Administration. Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.
- Maitrejit, Ameorn. (2017). Factors Effecting of Household Accounting, Wat Bangkhantaed Sub-district Muang district, Samutsongkram Province. *SAU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES & HUMANILITIES*, 1(2), 33–39.
- Maneemai, P et al. (2018). Accounting Practices under the Sufficiency Economy philosophy: the case Study of Farmers Participating in the Large Agricultural Land Plot Project, Thumbol Na-Kaosia, Nayong District, Trang Province. *Journal of Social Development*, 20(2), 17–33.
- Manokarn, S. (2017). *Developing Household Account Preparation for Self-reliance in Baan Na Lae Community Silalang Sub-district, Pua district, Nan province*. Master of Science (Geosocial Based Sustainable Development). Maejo University.
- National Statistical Office. (n.p.). *Agriculture and Fisheries Branch; Number of farmer households registered by province: 2014 – 2019*. Retrieved January 9, 2021, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/en/11.aspx>
- Nilmanee, T., Pongput, S., Saewong, J., & Imchongchairak, O. (2015). *The study behavior and Factor Problems on household accounting of Agriculturist in Prachinburi province*. Research. Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Phumcharern, P. (2016). *Guidelines for controlling factors affecting the recording of Household income And Expense statement by agriculturists in Thailand*. Master of Business Administration. Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University.
- Ruangsinpinya, P. (2012). Household account: a close matter that has been overlooked. *MIS Journal of Narasuan University*, 7(1), 20–28.
- Sanserm, S. K. (2015). Learning Behavior Patterns and Learning Conditions of Information Technology Usage of Farmers. *Electronic journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)*, 5(2), 87–105.
- Srisuwan, J., Polnigongit, W., & Khopolklang, N. (2011). Factors affecting the usability of icons on the mobile phone screen. *Suranaree J. Soc. Sci.*, 5(2), 93–107.
- Stock Exchange of Thailand. (2010). *Personal Financial Management*. Bangkok: Boonsiri Printing Limited.

Sriyom, U., & Buangam, P. (2018). Android Application Development for Household Accounting in Area of Nakon Si Thammarat Province. *Far Eastern University Academic Review Journal*, 12(2), 57-69.

Yamane, T. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.